

CORINT PRO EDUCAȚIE

Resurse educaționale pentru Limba și literatura română (Evaluarea Națională, clasa a VIII-a)

Material realizat de

prof. VERONICA BULF

EDITURA CORINT

IDEI ȘI RESURSE CARE FAC DIFERENȚA

la examenul de Evaluare Națională

De la exercițiul izolat la învățarea strategică: resurse concrete, reutilizabile și ușor de adaptat.

RESURSE • EXEMPLE • APLICAȚII LA CLASĂ

PUNCTUL DE PLECARE

Nu mai avem nevoie doar de încă un set de teste

Avem nevoie de resurse care îi învață pe elevi cum să gândească și cum să-și verifice răspunsurile.

PROVOCAREA

Elevul rezolvă multe subiecte, dar repetă aceleași greșeli: citește superficial, răspunde incomplet sau nu justifică.

Principiu: fiecare resursă trebuie să aibă un scop didactic clar și un mod de folosire.

SCHIMBAREA

Mutăm accentul de la cantitatea de exerciții la calitatea feedbackului și la transferul strategiilor.

REZULTATUL

Elevul recunoaște cerința, alege o strategie, formulează clar și își verifică singur răspunsul.

Un sistem de pregătire în 5 straturi

Resursele funcționează cel mai bine când se completează, nu când sunt folosite izolat.

1. Diagnostic
Ce știe elevul deja? Unde se blochează?

2. Modelare

Cum arată un răspuns reușit și de ce?

3. Exersare ghidată

Cum aplicăm strategia cu sprijin?

4. Transfer

Poate folosi strategia pe un text nou?

5. Autoreglare

Poate identifica și corecta singur greșeala?

RESURSA 1

Banca de cerințe: nu doar exerciții, ci tipare de gândire

Un instrument comun profesorului și elevului, organizat după operația cognitivă solicitată.

IDENTIFICĂ

Caută informația explicită.

Întrebare de control: «Unde se vede în text?»

Utilizare: etichetați cerințele din testele anterioare după operația cerută, nu doar după numărul exercițiului.

INTERPRETEAZĂ

Explică sensul unui detaliu, al unei imagini sau al unei figuri de stil.

Întrebare: «Ce sugerează?»

CORELEAZĂ

Pune în relație două informații, două texte sau o idee și un exemplu.

Întrebare: «Ce au în comun și prin ce se observă?»

RESURSA 2

Fișa «Citește – dovedește – formulează»

Fișă reutilizabilă pentru întrebări de înțelegere și interpretare.

PASUL 1 • CITEȘTE

Subliniază cuvintele-cheie din cerință.

Încercuiește în text indiciul relevant.

Mini-rutină: cerință → indiciu → dovadă → răspuns.

PASUL 2 • DOVEDEȘTE

Notează fragmentul sau detaliul care susține răspunsul.

Verifică dacă dovada răspunde exact cerinței.

PASUL 3 • FORMULEAZĂ

Scrie răspunsul într-o propoziție clară.

Adaugă explicația necesară, fără informații în plus.

EXEMPLU APLICAT

De la răspuns vag la răspuns susținut

Exemplu didactic construit pentru exersarea justificării; textul-suport poate fi înlocuit cu fragmentul studiat.

CERINȚĂ

Explică de ce personajul este neliniștit, valorificând o informație din text.

RĂSPUNS INSUFICIENT

«Personajul este neliniștit pentru că îi este frică.»

Problemă: afirmație generală, fără dovadă.

Întrebare pentru elev: Ce informație din text ai folosit ca să demonstrezi că răspunsul tău este corect?

RĂSPUNS ÎMBUNĂTĂȚIT

«Personajul este neliniștit, deoarece se teme de consecințele întârzierii. Neliniștea este sugerată de faptul că privește repetat ceasul și își frământă mâinile.»

Ce s-a îmbunătățit?

- **motiv precizat;**
- **indiciu concret;**
- **legătură logică între idee și dovadă.**

RESURSA 3

Scara răspunsului: 3 niveluri de performanță

Elevii învață să observe ce lipsește, nu doar să primească verdictul «corect / greșit».

NIVEL 1 • NUMEȘTE

O idee sau un răspuns punctual.

Activitate: oferiți trei răspunsuri anonimizate. Elevii le ordonează, justifică ordinea și rescriu răspunsul de nivel 1.

NIVEL 2 • EXPLICĂ

Ideea este dezvoltată și legată de cerință.

NIVEL 3 • SUSȚINE

Explicația este sprijinită de un detaliu relevant din text.

RESURSA 4

Matricea «Două texte – o idee comună»

Instrument pentru comparație: îi ajută pe elevi să nu confunde tema generală cu o asemănare demonstrată.

CRITERIU	TEXTUL A	TEXTUL B	LEGĂTURA
Tema / situația	Ce se întâmplă?	Ce se întâmplă?	Ce idee le apropie?
Atitudinea	Ce simte / crede?	Ce simte / crede?	Asemănare sau contrast
Dovada	Detaliu relevant	Detaliu relevant	Explicația legăturii

Cadru de formulare: «Ambele texte evidențiază ... . În primul text, acest aspect reiese din ..., iar în al doilea, din ... .»

Atenție: formula este un sprijin, nu un răspuns de memorat.

RESURSA 5

Harta mesajului pentru textul liric

O schemă care leagă observația de interpretare și interpretarea de mesaj.

TEMA	Despre ce experiență / realitate vorbește textul?
IMAGINI	Ce elemente de peisaj sau imagini artistice construiesc atmosfera?
FIGURI DE STIL	Ce sugerează comparația, epitetul, personificarea etc.?
STARE / EMOȚIE	Ce trăire se desprinde din ansamblul imaginilor?
MESAJ	Ce idee despre lume, natură sau condiția umană transmite textul?

Regulă: figura de stil se interpretează în context; nu este suficientă doar identificarea ei.

EXEMPLU APLICAT

Cum trecem de la procedeu la semnificație

Exemplu original, formulat pentru antrenament.

VERSURI-SUPORT

«Vântul bate-n geamuri / și-și caută
drum prin noapte.»

IDENTIFICARE

Personificare: vântului îi este atribuită o acțiune omenească – «își caută drum».

Întrebare de transfer: Ce se schimbă în interpretare dacă atmosfera generală a poeziei este una de libertate, nu de teamă?

INTERPRETARE

Personificarea sugerează agitația naturii și creează o atmosferă de neliniște. Imaginea vântului care caută un drum poate reflecta, prin analogie, frământarea eului liric.

Legătura cu mesajul: natura devine un ecou al stării interioare.

RESURSA 6

Planificatorul de redactare: înainte să scriu

Pentru Subiectul al II-lea: elevul își construiește traseul textului înainte de a redacta.

1. DESCIFREZ

- Ce tip de text se cere?
- Ce elemente sunt obligatorii?
- Ce limită de cuvinte / condiții trebuie respectate?

Obicei de format: 2 minute pentru plan → redactare → 2 minute pentru revizie.

2. PLANIFIC

- Cine? Unde? Când?
- Ce declanșează întâmplarea?
- Care sunt momentele importante?
- Ce emoție vreau să transmit?

3. VERIFIC

- Am respectat cerința?
- Textul are logică și paragrafe?
- Am integrat elementele cerute?
- Am verificat exprimarea și punctuația?

RESURSA 7

Trusa de redactare: formule care deschid posibilități

Nu oferim șabloane rigide, ci opțiuni de exprimare pe care elevul le adaptează.

PENTRU ÎNCEPUT

- «Nu bănuiam că...»
- «În dimineața aceea...»
- «Totul a început în clipa în care...»

Scop: intrare firească în situație.

PENTRU TRĂIRE

- «Am simțit cum...»
- «Mi-am dat seama că...»
- «Deși încercam să...,»

Scop: emoția este arătată prin reacții și gânduri.

PENTRU ÎNCHEIERE

- «Abia atunci am înțeles...»
- «Experiența m-a învățat...»
- «De atunci, privesc altfel...»

Scop: final relevant, nu morală forțată.

RESURSA 8

Checklist-ul de revizie: 60 de secunde care contează

Elevul verifică textul cu o listă scurtă, vizibilă pe fișă sau în caiet.

- ☐ Am răspuns exact tipului de cerință?
- ☐ Am inclus toate elementele solicitate?
- ☐ Am păstrat ordinea logică a ideilor / întâmplărilor?
- ☐ Am folosit paragrafe și conectori potriviți?
- ☐ Am evitat repetițiile și formulările neclare?
- ☐ Am verificat acordurile, ortografia și punctuația?
- ☐ Am respectat cerințele de redactare și limita indicată?

RESURSA 9

Banca de erori: fiecare greșeală devine o lecție

Instrument de monitorizare individuală, nu catalog de greșeli.

GREȘEALA	DE CE APARE?	STRATEGIA DE REPARARE
Răspuns prea general	Nu selectez dovada din text.	Revin la fragment și aleg un indiciu exact.
Explicare fără interpretare	Mă opresc la numirea procedeului.	Adaug: «sugerează... deoarece...».
Narațiune fără coerență	Scriu ideile în ordinea în care îmi vin.	Fac un plan în 4–5 repere.
Punctuație incorectă în dialog	Nu disting replica de intervenția naratorului.	Exersez modele și verific fiecare replică.
Rutina săptămânală: elevul alege o greșeală recurentă, notează strategia de reparare și rezolvă un exercițiu nou.		

RESURSA 10

Feedback-ul care îl învață pe elev ce să facă mai departe

În loc de «mai multă atenție», oferim un pas concret și observabil.

FEEDBACK VAG

«Răspuns incomplet.»

Elevul știe că a greșit, dar nu știe ce să schimbe.
Formula feedbackului: ce ai reușit + ce lipsește + care este următorul pas.

FEEDBACK UTIL

«Ai identificat emoția. Adaugă un detaliu din text care o demonstrează.»

FEEDBACK TRANSFERABIL

«La următoarea cerință de interpretare, folosește pașii: idee – indiciu – explicație.»

Atelier de 15 minute: reparăm un răspuns

Activitate demonstrativă pentru o întâlnire metodică sau pentru lucru în catedră.

3 min	Citiți cerința și răspunsul inițial.
4 min	Identificați ce lipsește: idee, dovadă, explicație sau coerență.
5 min	Rescrieți răspunsul în perechi, folosind fișa «Citește – dovedește – formulează».
3 min	Comparați variantele și formulați un criteriu transferabil.

Produsul atelierului: un răspuns revizuit și o strategie pe care elevul o poate reutiliza.

Plan de implementare: 4 săptămâni

Un ritm realist, cu resurse puține, dar folosite consecvent.

SĂPT. 1 • DIAGNOSTIC

Aplică un set scurt de itemi; clasifică erorile pe competențe.

Indicatori de progres: răspunsuri mai bine susținute, mai puține omisiuni, autonomie în revizie și transfer pe texte noi.

SĂPT. 2 • MODELARE

Prezintă răspunsuri pe niveluri; construiește banca de formulări și matricea de dovezi.

SĂPT. 3 • EXERSARE

Folosește fișe gradate, atelier de rescriere și feedback pe criterii.

SĂPT. 4 • TRANSFER

Aplică un text nou / o cerință nouă; compară progresul și actualizează jurnalul erorilor.

IDEA CU CARE PLECĂM

Nu pregătim elevul să recunoască un subiect.
Îl pregătim să rezolve o cerință nouă.

O resursă face diferența atunci când:

- clarifică un pas de gândire;
- oferă feedback utilizabil;
- poate fi transferată într-o situație nouă.

RESURSE BUNE. FEEDBACK CLAR. ÎNVĂȚARE AUTONOMĂ.